

SZEMLE

A BÚVÁR-BARLANGKUTATÁS NEMZETKÖZI SZERVEZETEI ÉS VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐI

1. *A Nemzetközi Szeleológiai Unió Barlangi Könnyűbúvár Bizottság* (Union Internationale de Spéléologie, Commission des Plongées Souterraines)

Elnök: František Piškula Nám. SNP 19, ČS-614 00 Brno, Csehszlovákia

Elnökhelyettes: William Cate, 437 Staples, San Francisco, Calif. 94112, USA

Titkár: Esteve Petit, Grupo de Estudios Technológicos Avanzados, c) Maurizio Serrahima 20, Barcelona, Spanyolország

2. *Amatőr Búvárok Világszervezete* (Confederation Mondiale des Activites Subaquatiques, rövidítve: CMAS). Ezen belül működik a Barlangi és Édesvízi Könnyűbúvár Bizottság (Commission Spéléologie Subaquatique et de la Plongée en Eau Douce).

A bizottság elnöke: Rino Gamba, 34 rue du Colisée, Paris, 83., Franciaország.

P. I.

KUTATÓMERÜLÉSEK A VAUCLUSE FORRÁSKRÁTERBEN 1878—1967 KÖZÖTT

Európa egyik legérdekesebb föld alatti rejtélye a Vaucluse forráskráter. A legnagyobb esőzések idején — október—november tájékán — a megáradt hegyi patakok a Vaucluse-fennsík több száz víznyelőjében tűnnek el, majd a forrásban megjelenő tajtékos vizek átömlenek egy sziklás medence párkányán és hatalmas vízeséssé változnak. Nem ritka látvány a 185 m³/mp hozam sem, sőt 1907 novemberében 200 m³/mp hozamot is mértek. Barlangkutatók eddig nem tudtak behatolni a fennsík víznyelőibe, de egyszer bizonyára sikerül elérni a Sorgue-patak feltételezett földalatti folyását.

1967 augusztusáig több búvár próbált behatolni az ismeretlen barlangrendszerbe a forráskráteren keresztül, és bár a felszerelések egyre javultak, a kutatók több és több ismeretanyagot gyűjtöttek, de a száraz barlangrendszerbe a mai napig sem tudtak bejutni.

Az elmúlt száz esztendőben hét jelentős merülési kísérletet hajtottak végre a Vaucluse-forráskráterben, az alábbiakban ezek rövid ismertetését adjuk:

1878. március 26—27.

Ottonelli nehézbúvár egy bárkáról 23 méter mélységig szállt le a lejtős alagútba, ahonnan egy kötélre erősített vasgolyót engedett le 50 méter mélységig.

1938. szeptember 24.

Negri nehézbúvár 48,5 méter mélyre szállt le, ahol egy 10—15 méter átmérőjű termet talált. Mélyebbre leszállni nem mert, mert fölötte egy szűkületnél mozgó sziklát vélt látni, ami veszélyeztette a légtömlőjét és a visszavezető utat. Megtalálta *Ottonelli* elsüllyedt bárkáját.

1946. augusztus 27.

J. Y. Cousteau, F. Dumas, Ph. Duma és G. Morandiere Cousteau—Gagnan féle sűrített levegős készülékkel legkevesebb 46 m-ig (60 m-ig?) merültek, de szénmonoxid-mérgezés miatt felhagytak a kutatással.

1954. szeptember

R. Magrelli megtalálta *Ottonelli* elsüllyedt bárkáját és felfedezett egy 3,5×4 m átmérőjű aknabarlangot, 8 merüléssel 25 m-ig merült. Felszerelésének típusa nem ismert.

1955. augusztus

F. Dumas, Y. Girault, H. Delauze, A. Davso, H. Gorian, R. Kientzi, J. Nivellean, Poudevigne, E. Robert, C. Strada az OFRS búvárai, valamint *J. Marty* az Apti Barlangkutató Csoporttól és két búvár a lyoni Triton Clubból vettek részt az expedícióban. Az elért maximális mélység 74 m volt és 80 merülést hajtottak végre. A forráskráter becsült mélysége szerintük legkevesebb 90 m. Térképjegyzeteket készítettek 74 méterig. A búvárok 64 méter mélységben megfigyeltek egy 80 méter hosszú folyosót. A későbbiek folyamán felfedeztek egy 35—40 méter átmérőjű levegős termet és ők is rábukkantak *Ottonelli* bárkájára 24 méter mélységben.

1957.

Az OFRS búvárai fluoresceinnel megfestették a forráskráter vizét áramlásvizsgálatok céljából.

1967. augusztus második hete.

Merülők: az OFRS búvárai. Elért mélység: 106 méter *Telenautil*, 90 méterre merült *A. Falco* és

Deloire. A Francia Kőolajkutató Intézet által a tengeralatti olajkutató fúrótornyokhoz kikísérletezett vízalatti robotot — Telenaut — alkalmazták a forráskráter feltárásánál. Ez a robot olyan fémszerkezet, melyet úszó részek tartanak fenn és folyamatosan 0-vá teszik a súlyát. Egy egyszerű fogót hordoz elől, mellyel esetenként vizsgálat céljából szerelni, ill. gyűjteni lehet, valamint található rajta egy TV kamera és egy automata fényképezőgép. A két kamera egybe van építve, s fel-alá tudnak mozogni, attól függően, hogy a kutatók bizonyos helyzetekben mire kíváncsiak. Ehhez kapcsolódik egy magnetoszkóp (iránytű), mely minden esetben megjelenik a felvevő kamerák sarkában, mintegy jelezve a látott kép irányát. A robotrendszert egy több eres kábel köti össze a felszínen levő irányító kabinnal, s a kábel súlyát úszók tartják, hogy ne befolyásolja a Telenaut mozgását. A Telenaut legfőbb előnye a világító berendezése, 2 kW teljesítményű reflektorai 25—30 méter látást biztosítanak. Mozgása lépcsőzetes, ugyanis a motorok menetközben zavarják a TV adását és így megfigyelést csak álló motorok mellett végezhet. Meghajtását egy hidraulikus központ vezérli két vízszintes és egy függőleges tengelyirányú hajócsavarral.

A kutatók aprólékosan felmérték a 105 méternyi csaknem függőleges aknát. Természetesen e nagy

horderejű munka során támadtak nehézségek, így a Telenaut mozgatása teljesen „vakon” történt az előbb említett okok miatt, és sokszor akadályozta a mozgást a falhoz súrlódó kábel. Apróbb problémák jelentkeztek a világításnál, valamint az iránytű használatánál is.

ÖSSZEFOGLALÁS

A vauclease-i barlangkutatók eddig nem tudnak a zombolyokon keresztül bejutni a barlangrendszerbe, valószínűleg a bűvármunka lesz az, amely idővel megoldja a földalatti folyó titkát. A még fejlettebb technikai felszereléseknek lesz köszönhető, hogy a Vaucluse-forráskrátert le fogják győzni. Főleg azokra a gázkeverékekre gondolok, melyek megnyitották a nagy mélységek felé az utat és ha e hatalmas mennyiségű drága felszerelések talán nem is lesznek arányban a vállalkozással, de mindenképpen felbecsülhetetlen értéket adnak a tudománynak.

Guy de Block cikke (*E.S. de Bulletin d'Information*, No. 37) alapján összeállította:

Plózer István

VÍZALATTI BARLANGKUTATÁS FLORIDÁBAN

Észak-Amerikában a vízalatti barlangkutatások Floridára összpontosulnak. Itt eddig 860 vízalatti barlangot kutattak át, de többségük még ismeretlen. A merülések fizikai feltételei kedvezőek: a barlangi víz hőfoka átlagosan 22 °C, a látási távolság 40—50 m egész évben a csapadék mennyiségétől függetlenül. Az országban mintegy 80 000 könnyűbűvár látogatja rendszeresen a vízalatti barlangokat. 1973-ban Floridában 16 halálos kimenetelű baleset történt.

Az eddig elért legnagyobb barlangi vízmélység 113 m. Két floridai könnyűbűvár a Bahama-szigeteken 98 m mélyre merült mintegy 300 m távolságban a barlang bejáratától. Jomagam négy társammal a floridai Peacock-barlangban kb. 2550 m (!) hosszan úsztunk egyfolytában 15—20 m mélységben, anélkül, hogy a vízfelszínre kijöttünk volna. Egy irányban haladtunk: a barlang egyik vízalatti ágán hatoltunk be és egy másikon jöttünk ki. Egy másik floridai barlangban, a Devils Eye-ben pontosan 975 m hosszan úsztunk körül kb. 40 m mélységben és ugyanazon a helyen tértünk vissza.

Sheck Exley
az NSS Barlangi Könnyűbűvár
Bizottság elnöke

AZ APÁCZAI CSERE JÁNOS-BARLANG

A romániai Brassó megye és a román barlangtani irodalom új barlang leírásával gazdagodott. Bár a helyi lakosok ismerték, az apácai Kőlik mégsem képezte eddig a felmérés és leírás tárgyát. A Nagyköves-patak völgyfejében nyílik, a Persányi-gerinc keletre néző sziklaoldalában. Kőületekben gazdag mezozoikus mészkőben alakult ki ez a ma már holt barlang, amely különösen azért érdemel figyelmet, mivel vízmosza falaiban kőült koralltelepeket lehet látni.

A barlang járatainak összhossza megközelíti a száz métert és egy ÉK—DNY, valamint ÉNY—DK irányú vetőrendszer mentén alakították ki a föld alatti vizek. Az alsóbb — még feltáratlan — járatai

agyaggal és guanóval vannak eltömve. Nyugati végéből víznyelő vezet a felszínre.

A barlang felmérését a Baróti Barlangkutatók Köre végezte el Apáca község ifjainak segítségével, akik néhány évvel ezelőtt a híres korallkőületeket is felfedezték. Ők, a természetkutató pionírok nevezték el a barlangot a falu nagy szülöttjének tiszteletére Apáczai Csere János-barlangnak. Most turista-útjelzést is készítenek a vasútállomástól a barlangig, hogy az érdeklődő természetjárók is megtalálhassák ezt az egyébként eléggé elrejtett barlangot.

A Brassói Lapok 1974. október 5-i számában megjelent cikk kivonatos ismertetése. A cikk írója

Kisgyörgy Zoltán